

Ändring av kommittéförfarandeförordningen

Statsrådsberedningen

2017-03-21

Dokumentbeteckning

KOM(2017) 85

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 182/2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter

Sammanfattning

Den 14 februari 2017 antog kommissionen ett förslag till ändringar i kommittéförfarandeförordningen som avser situationer då man inom ramen för granskningsförfarandet nått omprövningskommittén. Genom ändringen vill kommissionen demokratisera beslutsprocessen, öka insynen och öka medlemsstaternas ansvarstagande i processen för genomförandet av EU:s lagstiftning avseende politiskt känsliga frågor när ingen kvalificerad majoritet bland medlemsstaterna i omprövningskommittén nås för att stoppa eller godkänna kommissionens förslag till genomförandeakt. Regeringen bedömer att nuvarande reglering i kommittéförfarandeförordningen i allmänhet fungerar och säkerställer ett genomförande av unionslagstiftningen. Regeringen delar uppfattningen att det finns svårigheter med att uppnå kvalificerad majoritet på vissa områden men ifrågasätter om de föreslagna ändringarna kommer att lösa de problem de är avsedda att åtgärda. Regeringen bedömer att det andra och fjärde förslaget kan bidra till längre beslutsprocesser. Regeringen kan, från ett öppenhetsperspektiv, välkomna det tredje förslaget om offentliggörande av enskilda staters röstande i omprövningskommittén.

1 Förslaget

Europeiska unionens lagstiftare kan delegera befogenhet till kommissionen att anta rättsakter så länge det inte rör sig om väsentliga delar av lagstiftningen. Kommissionen ges då denna befogenhet genom rätten att antingen anta delegerade akter eller genomförandeakter. Enligt artikel 291 i EUF-fördraget kan kommissionen tilldelas befogenheter att anta genomförandeakter då enhetliga regler för genomförandet av unionens lagstiftning krävs.

Då kommissionen antar genomförandeakter kontrolleras den av medlemsstaterna i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter, den s.k. kommittéförfarandeförordningen. Av förordningen framgår att kommissionen vid framtagandet av genomförandeakter biträds av en genomförandekommitté som består av representanter för medlemsstaterna. Kommissionen agerar ordförande men har ingen rösträtt.

En genomförandeakt kan antingen antas i enlighet med det rådgivande förfarandet eller enligt det granskande förfarandet. Det granskande förfarandet innebär att kommissionen ska anta ett utkast till genomförandeakt om en kvalificerad majoritet av kommitténs ledamöter avger ett positivt yttrande. Om däremot en kvalificerad majoritet avger ett negativt yttrande får kommissionen inte anta akten men, i det fall en genomförandeakt anses nödvändig, får kommissionen förelägga kommittén en ändrad version av utkastet. Kommissionen får även, i de fall en genomförandeakt anses nödvändig, hänskjuta det ursprungliga förslaget till den s.k. omprövningskommittén. Enligt huvudregeln får kommissionen anta utkast till genomförandeakt i de fall en granskande kommitté inte kan avge något yttrande, dvs. i den situationen att kommittén varken kan stödja eller motsätta sig utkastet med kvalificerad majoritet, en s.k. ”no-opinion-situation”. I tre fall som preciseras i kommittéförfarandeförordningen får dock kommissionen inte anta utkastet i dessa ”no-opinion” situationer: då akten avser beskattning, finansiella tjänster, skydd av människor, djurs eller växters hälsa eller säkerhet, eller slutgiltiga multilaterala skyddsåtgärder; om den grundläggande rättsakten föreskriver att åtgärderna inte får antas om inget yttrande avges eller om en enkel majoritet av kommitténs ledamöter motsätter sig antagandet. I dessa tre fall gäller samma sak som vid ett negativt yttrande, dvs. att kommissionen får förelägga kommittén en ändrad version eller hänskjuta förslaget till omprövningskommittén.

I omprövningskommittén representeras medlemsstaterna på en nivå som är av tillräcklig hög och horisontell karaktär. Enligt omprövningskommitténs

arbetsordning¹ får medlemsstaterna ange vilken representationsnivå de anser vara lämplig, representationen bör vara tillräckligt hög vilket även inbegriper ministernivå och ha en horisontell karaktär. Representationsnivån bör enligt arbetsordningen som allmän regel inte ligga under nivån som gäller representation i kommittén för de ständiga representanterna (Coreper). Omprövningskommittén fattar beslut med kvalificerad majoritet. Vid ett positivt yttrande måste kommissionen anta förslaget. Vid ett negativt yttrande kan kommissionen inte anta förslaget.

För de fall då omprövningskommittén inte avger något yttrande får kommissionen anta utkastet till genomförandeakt. I denna situation kan således kommissionen anta förslaget eller besluta sig för att inte göra det. Kommissionen har dock vid flera tillfällen befunnit sig i ett läge där man ändå varit rättsligt skyldig att ta beslut, om det t.ex. gällt en begäran om godkännande av utsläppande på marknaden av produkter eller ämnen.

Kommissionen anser att systemet med kommittéförfarandet i stort fungerar väl. Ändringarna som nu föreslås avser situationen då man inom ramen för granskningsförfarandet nått omprövningskommittén. Dessa situationer uppstår inte så ofta men kommissionen anser det problematiskt när det gäller politiskt känsliga frågor som har en direkt inverkan på människor och företag, t.ex. i fråga om människors, djurs eller växters hälsa och säkerhet. Syftet är att säkerställa ett större politiskt ansvarstagande och ägarskap vad gäller politisk känsliga genomförandeakter utan att det rättsliga och institutionella ansvaret för genomförandeakter enligt kommittéförfarandeförordningen ändras. Ändringsförslagen rör beslutsprocessen och tillämpas således horisontellt avseende alla ämnesområden. De frågor som i dagsläget leder till "no opinion" situationer i omprövningskommittén och som i praktiken skulle omfattas av förslaget gäller t.ex. beslut i frågor GMO-produkter och GMO-grödor, hormonstörande ämnen eller bekämpningsmedel.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen föreslår fyra ändringar i kommittéförfarandeförordningen som syftar att förbättra kommittéförfarandets funktion i omprövningskommittén.

Det första förslaget rör ändringar av omprövningskommitténs omröstningsbestämmelser. Kommissionen föreslår att enbart röster som är

¹ EUT C 183/13, 24.6.2011.

för eller emot förslaget till genomförandeakt ska räknas. Man skulle således framöver inte räkna med nedlagda röster eller icke närvarande eller icke representerade medlemsstater. Enligt de nuvarande bestämmelserna räknas nedlagda röster, eller om en medlemsstat inte är närvarande eller representerad, inte med i en kvalificerad majoritet för eller emot men de dras inte av från de totala siffrorna som används i beräkningen.

Det andra förslaget rör införandet av ett ytterligare hänskjutande till omprövningskommittén på ministernivå. Kommissionen föreslår att den, efter en första behandling i omprövningskommittén och om en "no opinion" situation uppstår där, kan hänvisa frågan en andra gång till omprövningskommittén. Vid detta tillfälle föreslår kommissionen att medlemsstaterna representeras på ministernivå.

Det tredje förslaget rör offentliggörande av hur företrädare för enskilda medlemsstater röstar i omprövningskommittén. För närvarande offentliggörs endast omröstningsresultatet och inte de enskilda medlemsstaternas röster. Förslaget syftar till att öka klarheten rörande medlemsstaternas ståndpunkt.

Det fjärde förslaget rör införandet av en rätt för kommissionen att hänvisa en fråga till rådet för yttrandet om en "no opinion" situation råder i omprövningskommittén. Yttrandet skulle inte vara bindande men kommissionen skulle ta det i beaktande.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

En anpassning av föreslagna regler medför inga ändringar av svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget medför inga omedelbara budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen bedömer att nuvarande reglering i kommittéförfarandeförordningen i allmänhet fungerar och säkerställer ett genomförande av unionslagstiftningen. Regeringen delar uppfattningen att det finns svårigheter med att uppnå kvalificerad majoritet på vissa områden men ifrågasätter om

de föreslagna ändringarna kommer att lösa de problem de är avsedda att åtgärda. Regeringen bedömer att det andra och fjärde förslaget kan bidra till längre beslutsprocesser. Regeringen kan, från ett öppenhetsperspektiv, välkomna det tredje förslaget om offentliggörande av enskilda staters röstande i omprövningskommittén.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu okända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte yttrat sig över förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 291.3 i EUF-fördraget. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet av Europaparlamentet och rådet enligt artikel 294 i EUF-fördraget. Rådet tar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Enligt artikel 291.3 i EUF-fördraget har unionen exklusiv befogenhet att fastställa allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina befogenheter. Regeringen bedömer att förslagets målsättning av naturliga skäl inte kan uppnås genom att medlemsstaterna var för sig hanterar frågorna. Mot den bakgrunden är det regeringens uppfattning att förslaget är förenligt med fördragets subsidiaritetsprincip.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det är i dagsläget oklart hur ordförandeskapet avser behandla förslaget.

GMO- Genetiskt Modifierad Organism